

EEN ONVERGETELIJKE EXPEDITIE NAAR DE
ANDAMAN EILANDEN

door

A. Delsaerdt

Hoe kan je een avontuur weergeven, dat je met je vijf zintuigen beleefd hebt. Terug thuis bekijk je de oogst dia's en je nota's ... Maar je mist eigenlijk alles wat nu net dat avontuur gemaakt heeft. Dit korte verslag is trouwens niet meer dan een handvol impressies.

Op 30 maart 1983 vertrokken we vanuit Parijs. Over Rome naar New Dehli en dan naar Bombay. Overstappen op een binnenlandse luchtlijn met het onvermijdelijke oponthoud en naar Calcutta. Na een halve nacht wordt er doorgevlogen naar Port Blair, de hoofdstad van de Andaman Eilanden.

Toen we de eerste eilanden onder ons zagen opdagen, ontstond er grote opwindning. Maanden hadden we er naartoe geleefd, nu was het zover. We hadden geen enkele reële voorstelling kunnen opbouwen, bij gebrek aan enige informatie. Op elke vraag antwoordde onze contactman, father N. Rodrigues: "No problem-trust us". Daar lagen ze dan, de dicht beboste eilanden.

Een Indisch sportieve landing (= duikvlucht) en daar stonden we voor de hoofdstad Port Blair.

Een Japanse TV-ploeg, die met ons aan boord was, werd onmiddellijk bij aankomst gescheiden, in hotelarrest gezet en drie dagen later teruggezonden. De Chief Commissioner Krishnarao had de macht van een alleenheerser. Tegenover ons was hij correct en hoffelijk, dankzij de ons begeleidende Indische paters, waarvoor hij duidelijk respect toonde.

Het droogseizoen liep op z'n einde. Dat betekende strenge watterantsoenering: een kwartier water per wijk en per dag.

Drinkwater is veel gezegd: het water uit de leiding moet gekookt worden, gefilterd en gekoeld (daar diende het mormel van een koelkast voor). Zo begrijp je wel dat een glaasje helder, fris water ginder werkelijk als een aperatief en teken van gastvrijheid wordt aangeboden.

Waarom de Andaman Eilanden? Een geïsoleerde groep eilanden, waarvan de meeste nog steeds niet door de mensen betreden werden - dat is al een gedeeltelijke verklaring.

Endemische mollusken en voor mezelf de enige vindplaats van Turbinella pyrum fusus. En of we er daar nu van gevonden hebben? Eén zwaar geërodeerd stuk in de baai voor het Andaman Beach Resort (waar overigens geen toeristen te bekennen waren), Een tweede exemplaar kon bemachtigd worden in een fabriekje van Sikh's, waar o.a. knoopjes gemaakt werden uit schelpen. Dat was al. Nochtans hebben we meerdere biotopen aangedaan: modderige baaien, koraalriffen, rotspartijen, zandige bodems en noem maar op. We exploreerden de oost- en westkant, van Port Blair uit, staken over naar Snake Island, deden de baai voor genoemd Resort en South Point; tenslotte maakten we tochten naar Joly Boy Island en Red Skin Island. Maar een droom was het onderwaterlandschap van North Bay (tegenover de haven van Port Blair). Eigenlijk moest het allemaal nogal stiekem gebeuren, want volgens de regels mochten we slechts één koraal en enkele schelpjes uitvoeren! Gelukkig waren de paters op het goeie moment daar, bij het weer inschepen. In totaal vonden we enkele honderden soorten, maar meestal met opvallend weinig exemplaren elk. Dat heeft ons herhaaldelijk verbaasd. Een volledige lijst wordt in het najaar gepubliceerd in Gloria Maris, het tijdschrift van de Belgische Vereniging voor Conchyliologie.

Oorspronkelijk hebben de Andaman Eilanden geschiedenis gemaakt, doordat de Engelsen ze gingen gebruiken als gevangenis-eilanden. Ze hebben er trouwens een huzarenstuk gezet: een reuze gevangenis in stervorm; solied. Zelfs de galg met val-luik, van Britse makelij, wordt nog getoond. Eén van de blokken zit nu nog vol: meervoudige moordenaars. Vroeger zaten er hoofdzakelijk verzetsstrijders, die nu natuurlijk als martelaren geëerd worden. Bij de onafhankelijkheid van India verkozen vele ex-gevangenen op de eilanden te blijven. Hun afstammelingen kregen weldra gezelschap van zo'n honderdduizend inwijkelingen (meestal mensen die wegtrokken uit gebieden met politieke spanningen). De inwijking wordt streng geregeld en beperkt. Je komt er dan ook alle soorten Indiërs tegen, met een tiental talen en alle religies. Behalve het oude Hindoeïsme, waren er Sikh's een een fanatieke gemeente Moslims. De Boeddhisten leken me vooral terug te vinden in de kadmensen.

Er waren kleine protestantse kerkjes. Maar bewonderingswaardig werd er gewerkt door de katholieke missie van de Indische Pillarfathers uit Goa. Met fierheid moet gezegd dat de evangelische boodschap door een Vlaamse missionaris in Port Blair is gepionierd. Deze pracht mens stierf in de jaren zestig, maar is nog steeds een levendige herinnering en het voorbeeld voor de Indische paters. De godsdienstige situatie is een oecumenisch model: geregeld zijn er bijeenkomsten van de religieuze leiders voor praktische sociale samenwerking. Er is

een fundamenteel respect voor elkaar.

Van de oorspronkelijke bevolking is weinig terug te vinden. Verdoken leven er nog enkele stammetjes, waarvan één nog in een stenen tijdperk. Het schijnen negroïde typen te zijn en de titel van een boek hierover zegt genoeg: De Laatste Vijfhonderd!

Zo vertelt een kranteartikel uit 1984, dat de Ongé's een nieuwe geboorte mochten tellen sinds jaren, waardoor ze weer met 52 zijn.

Er is heel wat te zien in en rond Port Blair, maar je moet wel wennen aan het feit, dat je voortdurend in het oog wordt gehouden door de politie (zelfs tweemaal met een heli-copter) en dat je een dagelijks programma bij de politie-commissaris moet laten goedkeuren. Daarbij mag niet verteld worden, dat het om schelpen te doen is. Bovendien kom je de Andaman Eilanden niet in zonder toelating van het Ministerie van Binnenlandse Zaken in New Delhi.

Het enige "streek-restaurant" in Port Blair veronderstelt een oosterse kalmte en geduld (of vooraf bestelling), maar is spotgoedkoop. Daarentegen kan je een heerlijke rijsttafel laten klaarmaken in de Andaman Beach Resort tegen westerse prijzen. Of heerlijk eten in een gezin, als je zoals wij, dankzij de Indische paters, contact met de sympathieke bevolking gekregen hebt.

Bezienswaardigheden:

In de eerste plaats de reusachtige gevangenis. Dan is er een poging tot een dierentuin, waarin interessant een agressieve soort krokodillen, die gekweekt worden om tasjes van te maken. Er is een visserij-museum, waarin een ontgoochelende schelpenverzameling (oude, gebleekte en gerolde schelpen); wel belangrijk is het opgezette exemplaar van de "coconut-crab" met reusachtige scharen. Dat beest leeft op de Nicobaren, klimt cocospalmen in, knijpt noten af en kraakt die op de grond voor dagelijks maal!

Naast de Sangheeta Snackbar, restaurant in de hoofdstraat, woont een bioloog, die een museum ingericht heeft. Zelf noemt hij het een biologisch station. Behalve een ietwat betere schelpencollectie (niet te vergelijken natuurlijk met wat U zelf thuis heeft!), vooral interessant voor de insectenverzameling. Insecten zijn er fantastisch. Tijdens de paasnacht-viering zagen we karbonkels van vliegende torren naar de lichten vliegen boven het altaar in de openlucht (er was toen geen kerkgebouw meer door een aardbeving; een nieuw is in aanbouw). Tenslotte is er ook nog ergens een antropologisch museum.

Belangrijk is ook te beseffen, dat de meeste mensen niet over een uurwerk beschikken. Afspraken die je maakt, worden dan ook nooit naar onze normen gehouden. Maar wanneer je met een groot aanpassingsvermogen met de mensen omgaat, ervaar je een lieve, eerlijke soort mensen. In het algemeen kan gezegd worden, dat er met heel weinig middelen hard wordt gewerkt. Hun houten huizen met het golfplaten dak zijn goed onderhouden. Natuurlijk vind je ook de tropische vuiligheid en nonchalance, zoals je die in India en Sri Lanka ook volop kunt beleven. Uren kunnen we over Port Blair vertellen, maar nog dit: long-drinks betekent letterlijk dat je er lang op moet wachten!

En toen we de eerste keer kip-met-rijst-en-curry in de Sangheeta Snackbar bestelden, hebben we anderhalf uur gewacht om tenslotte één kip voor negen personen te krijgen (zonder billen overigens). We hadden moeten beseffen, dat je zoiets op voorhand moet bestellen, zodat de kip gekocht kan worden op de markt. Nu heeft het restaurant-personeel zich in het zweet gewerkt om een mager beest te kopen, slachten, pluimen, bakken en te verdelen.

Achteraf zeg je bij jezelf, hoe hebben ze de klus geklaard in zo weinig tijd. Alleen, voor ons, opgejaagde Europeanen die voortdurend op de klok leven, was zulke kip moeilijk te verteren. Als mens ben ik er ervaringsrijker van teruggekeerd en tot voor kort was mijn heimwee moeilijk te genezen.

Literatuur:

Harrer H., 1979. De laatste 500. Een expeditie naar de dwergvolken van de Andamanen. (Elmar).

(Achteraan een bibliografie over wat ooit verschenen is over de Andaman Eilanden. Het boek beschrijft de pogingen van de antropoloog Harrer en de gewezen koning Leopold III van België).

Smith E.A., 1878. On a collection of Marine Shells from the Andaman Islands. (Proc.Zool.Soc., London). (75 soorten, waarvan 23 afgebeeld).

Wellens W., in druk. Lijst van de soorten gevonden door de expeditie van de Belgische Vereniging voor Conchyliologie in 1983. (Gloria Maris, vol.26) (verschijnt in het najaar 1987).